

ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR KOMT NOOIT AF

De leefgebieden van planten en dieren worden kleiner dankzij de klimaatverandering. In Noordwest-Europa zal daarom bijvoorbeeld bos aangeplant moeten worden. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is ook niet af in 2018, maar zal steeds moeten worden aangepast aan het veranderende klimaat.

Drs. Claire Vos van Alterra en Pam Berry van Oxford University rekenden van 390 soorten door wat de gevolgen zijn van de klimaatverandering voor hun leefgebied in Noordwest-Europa. Tijdens een symposium over het Europese onderzoeksproject Branch, op dinsdag 13 maart in Den Haag, presenteerde Vos de cijfers van negen soorten.

Zelfs in de Natura 2000-gebieden die door Europese wetgeving worden beschermd, dalen de leefgebieden in oppervlak. Voor de bonte specht neemt het leefgebied in Noordwest-Europa tussen nu en

2050 af van meer dan 200 duizend hectare tot iets meer dan 10 duizend, en de haas die op graslanden leeft ziet zijn leefgebied teruglopen van bijna 200 duizend tot ongeveer 160 duizend hectare. Iedere soort reageert anders op de klimaatverandering. De zwarte specht bijvoorbeeld trekt oostwaarts omdat daar meer bos is. De springkikker krijgt juist veel nieuw leefgebied, maar kan dit door het versnipperde landschap en een overmaat aan barrières alleen niet bereiken. Over het algemeen zullen de soorten door de temperatuursstijging van zuid naar noord trekken, vertelde Vos, terwijl andere soorten juist van west naar oost gaan omdat het klimaat in het westen vochtiger wordt.

De cijfers van Vos en Berry zijn een eerste vingerwijzing voor de effecten van de klimaatverandering op de natuur. Doel van het onderzoeksproject Branch is om beleidsmakers instrumenten in handen te

geven om het landschap zo in te richten dat de natuur klimaatbestendig is. Toch konden de onderzoekers ondanks herhaalde vragen uit de zaal slechts algemene aanbevelingen geven. Zo moet er bos aangelegd worden in Noordwest-Europa om ruimte te creëren voor zuidelijke bossoorten. Verder stellen ze voor dat de nu te kleine en te geïsoleerd liggende moerasgebieden meeliften met de herinrichting van de grote rivieren als de Maas en de Elbe vanwege de te verwachten hogere afvoer van rivierwater. Als laatste optie zien de onderzoekers een actieve introductie van soorten.

Het grootste probleem is een gebrek aan ruimtelijke samenhang. 'Versnippering en klimaatverandering is een slechte combinatie', stelde Vos. Daarom is de EHS volgens de onderzoekers juist een goed concept om met verschuivende klimaatzones om te gaan.

Prof. Paul Opdam van Alterra pleitte tij-

dens de discussie voor een internationaal stelsel van natuurnetwerken om de natuur klimaatbestendig te houden. 'We praten dan niet over de aankoop van meer natuur, maar over natuur in een multifunctioneel landschap.' Ook over de EHS zal flexibeler gedacht moeten worden. Opdam: 'Die is in 2018 helemaal niet klaar.' Er moeten juist buiten dit natuurnetwerk mogelijkheden gezocht worden om in combinatie met landbouw, recreatie of wonen nieuwe ecologische verbindingen te realiseren.

De EHS kan zelfs kleiner uitvallen dan gepland, zo blijkt uit een studie waarin de Natura 2000-gebieden, die ongeveer een derde van de EHS beslaan, centraal staan in een steeds veranderend natuurnetwerk. 'De 630 duizend hectare EHS heeft dan meer effect dan de nu begrootte 730 duizend hectare', aldus drs. Rijk van Oostenbrugge van het Milieu- en Natuurplanbureau. / MW